

Uppdragsdirektiv avseende utvärdering av tillnyktringsplatserna

Innehåll

1. Bakgrund
2. Beskrivning av uppdraget
3. Syfte och frågeställningar
4. Mål
5. Metod
6. Tidsplan
7. Uppdragsorganisation

1. Bakgrund

Mellan åren 2014-2016 gjordes en nationell satsning i syfte att stödja län/regioner i lokalt och regionalt utvecklingsarbete kopplat till omhändertagande av berusade personer. I Dalarnas län tecknades en överenskommelse mellan landstinget, kommuner och polisen med det övergripande syftet att utveckla alternativa lösningar till förvaring i arrest och i och med detta förbättra den medicinska säkerheten och omvårdnaden i samband med omhändertaganden. Att tillskapa tillnyktrings(TN)-platser bedömdes som den viktigaste åtgärden i utvecklingen av omhändertagandet, ytterst för att förhindra dödsfall i arrest, men också i syfte att förbättra möjligheterna till tidig upptäckt och tidiga insatser för personer med beroendeproblematik.

Region (dåvarande Landstinget) Dalarna och länets samtliga kommuner godkände 2017 genom "Samverkansbeslut avseende tillnyktringsverksamhet" (RD 2015/181) tillskapandet av en TN-verksamhet i länet. Samverkansbeslutet innefattade också det avtal som då undertecknades av parterna: "Avtal om tillnyktringsverksamhet mellan Dalarnas kommuner och landstinget Dalarna". Mot bakgrund av detta skapades ett antal TN-platser inom hälso- och sjukvården: en plats vardera på akutmottagningarna vid Mora respektive Avesta lasarett, samt fyra platser vid Tillnyktringsenheten, Beroendecentrum, Falu lasarett. Regionen är enligt avtalet ansvarig vårdgivare för verksamheten medan kostnads- och huvudmannaansvaret delas lika mellan Region Dalarna och länets kommuner. Fördelningen av kostnaden mellan kommunerna har beräknats baserat på invånarantal. Tillnyktringsplatserna har i enlighet med samverkansbeslutet nyttjats för personer som initialt har omhändertagits enligt Lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB), men som polisen beslutat inte ska förvaras i arrest. Tillnyktringsverksamheten på de olika orterna startades av olika skäl upp vid olika tidpunkter (2019-01-02 i Avesta, 2018-11-01 i Mora, och 2019-09-20 i Falun).

I förändringsbeslut av avtalet (2018-12-05) framgår att avtalstiden skulle löpa till och med 2020-11-30 och att en utvärdering av avtalet skulle ske under första kvartalet

2020. Om inte ett nytt avtal träffades innan 2020-06-30, skulle verksamheten upphöra vid avtalstidens utgång. En arbetsgrupp hade under våren 2020 i uppdrag att genomföra en utvärdering av TN-platserna. Utvärderingen presenterades på Chefsnätverkets möte 2020-03-06 samt i Välfärdsrådet 2020-03-11. Det framhölls då att ytterligare förutsättningar behövde skapas för att kunna genomföra en ordentlig utvärdering av avtalet och verksamheten, exempelvis vad gällde tidsperioden som utvärderingen omfattade (där längre tid än de knappa 6 månader som hade förflutit sedan verksamheten startade ansågs som en nödvändighet). Det konstaterades även att man i utvärderingen också borde se över en framtida finansieringsmodell.

Ärendet behandlades åter vid Chefsnätverkets möte 2020-05-08 samt i Välfärdsrådet 2020-06-17 där beslut fattades om att ge arbetsgruppen ett nytt uppdrag att ta fram en mer utförlig utvärdering och att stöd skulle tillhandahållas genom utvecklingsledare från Avdelning Hälsa och välfärd. Välfärdsrådet beslutade att rekommendera kommunerna och regionen att förlänga "Samverkansbeslut avseende tillnyktringsverksamhet" innebärande att beslutet gäller till och med 2021-11-30 samt att en ny utvärdering ska vara genomförd innan 2021-03-30. Om inte ett nytt samverkansbeslut träffats innan 2021-06-30 ska verksamheten upphöra 2021-11-30.

2. Beskrivning av uppdraget

Uppdraget innefattar att genomföra en utökad utvärdering av verksamheten vid länets TN-platser med utgångspunkt i det samverkansavtal som år 2017 ingicks mellan parterna. Utvärderingen ska innehålla en noggrann redogörelse av verksamhetens resultat samt förslag till förbättringar och/eller utveckling av verksamheten. Utvärderingen ska utgöra underlag för beslut om finansieringsmodell och ett eventuellt tecknande av nytt avtal om TN-verksamhet mellan Region Dalarna och länets kommuner.

3. Syfte och frågeställningar

Syfte:

Uppdraget syftar till att utvärdera verksamheten som bedrivits vid länets tillnyktrings(TN)-platser.

Frågeställningar för utvärderingen att besvara:

- 1) Hur har vården vid TN-platserna bedrivits (rutiner för omhändertagande, övervakning etc)?
- 2) Hur kan gruppen personer som vårdats vid TN-plats beskrivas (antal, kön, ålder, hemort, vårdbehov/vårdad tid etc)?
- 3) I hur stor utsträckning har TN-platserna nyttjats i relation till det totala antalet polisomhändertaganden enligt LOB?
- 4) Finns lokala skillnader i länet avseende nyttjandet av TN-platserna?
- 5) Vilka möjligheter till uppföljning/kontakt med socialtjänst har funnits för den som vårdats vid TN-plats?

- 6) Hur har samverkan kring TN-verksamheten uppfattats ur ett kommunperspektiv?
- 7) Vilka förslag till förbättringar och/eller utveckling av TN-verksamheten finns ur TN-verksamheternas, kommunernas och polisens perspektiv?
- 8) Vilka ekonomiska medel har tillförts TN-verksamheten och hur har dessa medel använts?

4. Mål

Att utvärderingen utgör ett ändamålsenligt underlag för beslut om eventuellt tecknande av nytt avtal om tillnyktringsverksamhet mellan Region Dalarna och länets kommuner.

5. Metod

Tillvägagångssätt

Mot bakgrund av Chefsnätverkets beslut 2020-05-08 om att ge den tidigare arbetsgruppen i uppdrag att utföra den nya utvärderingen med stöd av utvecklingsledare från Avdelning Hälsa och välfärd har inledande dialoger förts mellan Henrietta Forsman, utvecklingsledare, Linn Andersson, enhetschef Beroendecentrum vid Falu lasarett, samt Mats Carlsson, verksamhetschef för läns vuxenpsykiatri. Detta då Linn och Mats samordnade den tidigare utvärderingen under våren 2020. Det föreslogs att Linn tillsammans med Henrietta ska fungera som samordnare för den utökade utvärderingen enligt det av Chefsnätverket senast givna uppdraget. Detta genom att förankra och inhämta nödvändigt underlag från övriga nyckelpersoner vid de olika TN-verksamheterna, i kommunerna samt från polisen.

Datainsamling

Underlag för utvärderingen planeras att inhämtas med hjälp av olika metoder lämpade för att besvara de olika frågeställningarna.

- *Dokument (frågeställningarna 1 och 8)*
Riktlinjer för omhändertagande och övervakning samt ekonomisk redovisning från respektive TN-verksamhet.
- *Statistik avseende omhändertagna personer och nyttjande av TN-platserna (frågeställning 2 och 4)*
Dokumentation från Tillnyktringsenheten, Falu lasarett. Uppgifter från BILD (Region Dalarnas stödsystem för uppföljning, beslutsfattande, styrning och ledning) för uppgifter från TN-verksamheten vid Avesta och Mora lasarett.
- *Polisens digitala ärendesystem för frihetsberövade (DAF) (frågeställning 3)*
Redovisar antalet omhändertagna personer enligt LOB som transporterats till arrest respektive annan verksamhet.

Uppdragsdirektiv

Avdelningen för Hälsa och välfärd

2020-12-18

- *Intervjuer (frågeställningarna 4, 5 och 7)*

Intervjuer med ansvariga vid respektive TN-verksamhet samt hos polisen

- *Enkät (frågeställningarna 5, 6 och 7)*

Enkät med strukturerade frågor kring kommunernas erfarenhet av, samt delaktighet i, samverkan kring TN-frågor, kommunernas behov samt förslag till förbättringar och/eller utveckling av samverkan kopplat till TN-verksamheten. Enkäten riktas till länets IFO-chefer och sprids via IFO-chefsnätverket.

Tidsperiod

Statistiskt underlag för utvärderingen är beroende av systematiskt och tillförlitligt registrerade uppgifter från respektive TN-verksamhet samt polisen. Tillräckligt tillförlitliga uppgifter från samtliga verksamheter bedöms finnas tillgängliga från och med februari 2020.

En jämförelse mellan antal omhändertaganden enligt LOB under perioden april till september 2019 jämfört med samma period under 2020 visar att skillnaden i antal omhändertaganden är försumbar. En "coronaeffekt" på antal omhändertaganden, och därmed på förutsättningarna för nyttjande av TN-verksamheten, kan därmed utslutas och året 2020 får anses representativt för nyttjandet av TN-verksamheten trots det särskilda samhällsläget med anledning av Covid19-pandemin.

6. Tidsplan

Okt-20 – Dec-20	Inledande dialoger med nyckelpersoner i TN-verksamheterna, hos polisen samt med kommunrepresentant. Förankring i Chefsnätverket och Valfärdsrådet.
Dec-20 – Feb-21	Genomförande av utvärderingen (datainsamling, analys och sammanställning)
2021-02-19	Redovisning av utvärderingen Chefsnätverket
2021-03-25	Redovisning av utvärderingen Valfärdsrådet

7. Uppdragsorganisation

Beställare: Länsnätverket för förvaltningschefer via Styrgrupp

Uppdragsägare: Tanja Mårtensson

Uppdragsledare: Henrietta Forsman, Utvecklingsledare, Avd Hälsa och välfärd

Mottagare: Länsnätverket för förvaltningschefer och Valfärdsrådet